

Frágreiðing frá Barnaverndastovu Føroya 2010

- grundað á hagtøl frá barnaverndartænastunum og fosturforeldraskipanini

Innihald

1. UPPBÝTIÐ Í BARNAVERNDARTÆNASTUR.....	2
2. HVUSSU BYRJA BARNAVERNDARMÁLINI	5
3. FÍGGING – KOSTNAÐUR AV BARNAVERND	8
4. FOSTURFORELDRASKIPANIN.....	12
5 . SSP- SKIPANIN	15
6. MANNAGONGD OG BAKGRUND	15

1. Uppbýtið í Barnaverndartænastur

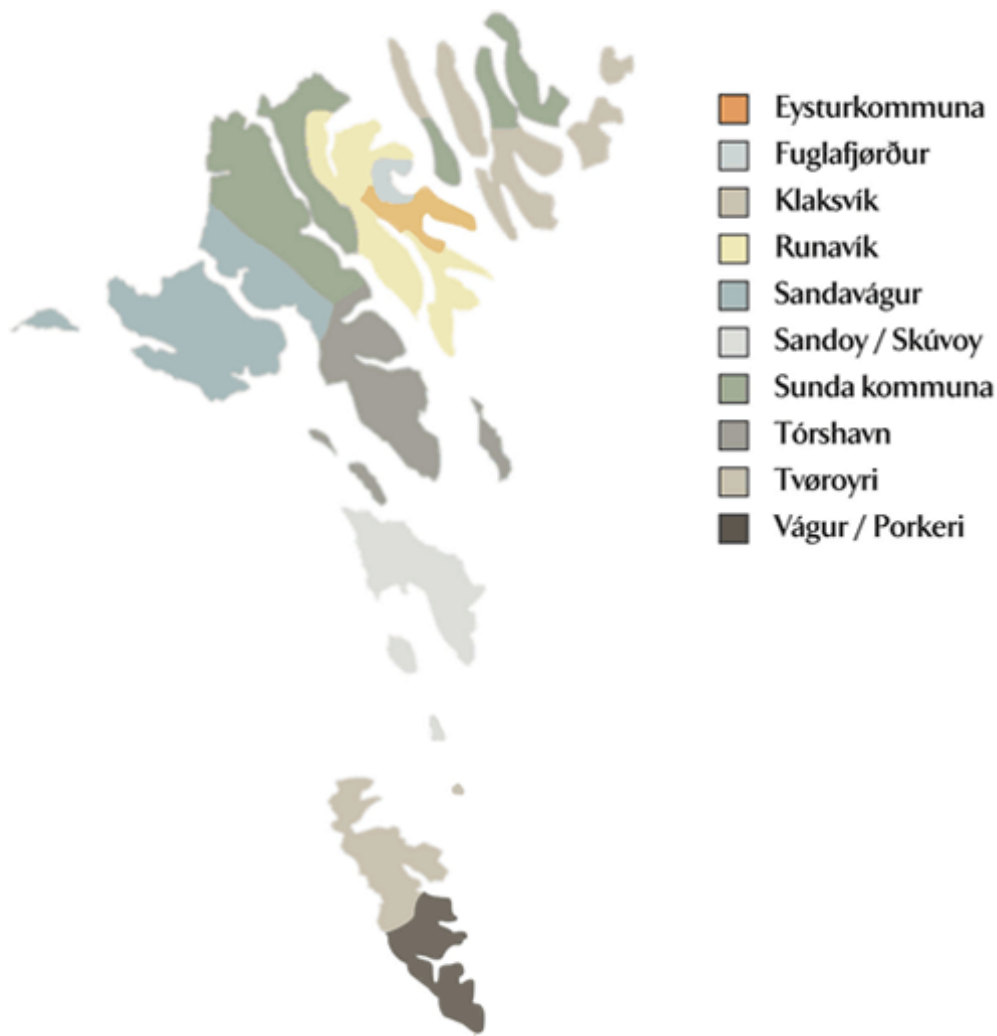
Barnaverndarlógin ásetur, at landið skal skipast í barnaverndarøkir við í minsta lagi 1500 íbúgvum í hvørjum øki. Orsøkin til, at barnaverndarlógin álegði smærri kommunum at samstarva í barnverndarmálum er, at talan er um trupul og viðkvom mál.

Áðrenn henda barnaverndarlógin kom í gildi, vóru trupulleikar við ógegni og rættartrygd, sum var umráðandi at fáa loyst, og mett var, at størri eindir við skikkaðum fólki í umsitingini var gongda leiðin.

Føroyar eru býttar upp í 10 barnaverndarøki ella **barnverndartænastur**, sum er felagsheiti fyri barnaverndarnevnd og barnaverndarumsiting.

Talva 1 Uppbýti í barnaverndartænastur

Barnaverndarøki	Kommunur
Sosiala deild Tórshavn	Tórshavnar
Sosiala deild Runavík	Nes Runavíkar Sjóvar
Sosiala deild Klaksvík	Fugloyar Klaksvíkar Kunoyar
Barnaverndartænastan, Sandavágur	Kvívíkar Vestmanna Vága Sørvágs
Barnaverndartænastan í Sunda kommuna	Viðareiðis Hvannasunds Húsa Eiðis Sunda
Sosiala Deild Tvøroyri	Hvalbiar Tvøroyrar Fámjins Høvs Sumbiar
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	Leirvíkar Gøtu
Suðuroyar Sunnara barnaverndartænasta	Porkeris Vágs
Barnaverndartænastan í Fuglafirði	Fuglafjarðar
Sandoyar Barnaverndartænasta	Skopunar Sands Skálavíkar Húsavíkar Skúvoyar

Í Føroyum vórðu í 2010, skrásett 700 barnaverndarmál í hagtalsskipanini hjá Barnaverndarstovu Føroya.

Barnaverndarmál eru sera ymisk, og munur er á, hvussu arbeiðskrevjandi einstøku barnaverndarmálini eru. Málini kunnu snúgva seg um einfalda ráðgeving, men eisini um børn, sum verða sett heiman móti viljanum hjá foreldunum, sokallað umsorganaryvirtøka uttan samtykki. Tí ber illa til at samanbera støðuna í einstøku barnaverndartænastunum, tí talið eitt einstakt ár í sjálvum sær, sigur ikki so nógv um støðuna. Við tíðini vilja hagtølini kunnu vísa okkum, um talið av barnaverndarmálum broytist, og um fyrskipanirnar, barnaverndartænasturnar seta í verk, tæna endamálinum.

Hagtalsskrásetingin er skipað soleiðis, at hvørt barnið sær er skrásett sum eitt mál. Hetta merkir, at ein familja kann verða skrásett sum fleiri barnaverndarmál í skipanini, um stuðul verður veittur fleiri børnum í somu familju.

Talva 2: Tal av barnaverndarmálum, 31.12.2010

Barnaverndarøki	Gentur	Dreingir	Íalt	Børn 0-21 ár í økinum	Mál í % av barnatali
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	148	140	288	6.653	4,3
Sosiala deild í Klaksvík	43	38	81	1.544	5,2
Sosiala deild í Runavík	43	33	76	2.010	3,8
Sosiala deild í Fuglafirði	9	14	23	487	4,7
Sosiala deild í Sunda Kommunu	22	34	56	1.090	5,1
Sosiala deild í Sandavági	25	17	42	1.523	2,8
Sandoyar Barnaverndartænasta	13	17	30	397	7,6
Sosiala deild á Tvøroyri	26	28	54	876	6,2
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	8	14	22	681	3,2
Suðuroyar Sunnara barnaverndartænasta	11	17	28	502	5,6
Alt landið	348	352	700	15.763	4,4

Talvan vísir, at mál í % av barnatalinum er 4,4 fyri alt landið. Størsta økið, Tórshavn, liggur við 4,3% beint undir samlaða talinum fyri alt landið. Av teimum størru økjum annars, hava Klaksvíkar økið (5,2%) og Sundalagið (5,1%) nakað fleiri mál í mun til barnatalið enn landstalið, meðan Runavíkar økið (3,8%) og Sandavágsøkið (2,8%) hava nakað færri mál í mun til barnatalið enn landstalið. Til tey størri økini verða her roknað tey øki, sum hava fleiri enn 1000 børn.

Í teimum smærru økjum, sum hava færri enn 1000 børn, eru barnaverndarmálini lutfalsliga fleiri enn í landinum sum heild. Undantakið er Eysturkommuna, har talið av málum í mun til barnatalið er 3,2% og harvið nakað lægri enn lutfallið fyri alt landið. Minsta økið við einans 397 børnum, Sandoyar Barnaverndartænasta, hevur lutfalsliga størsta talið av málum í mun til barnatalið (7,6%).

Talva 3: Tal av barnaverndarmálum býtt á aldur og kyn, 31.12.2010

Aldursbólkur	Gentur	Dreingir	Íalt
0 – 6 ár	82	88	170
7 – 13 ár	122	156	278
14 – 18 ár	127	105	232
19 – 21 ár	17	3	20
Íalt	348	352	700

Á talvuni omanfyri sæst, at tað eru tveir aldursbólkar, har tað eru serliga nógv mál.

Tað er aldursbólkurin 7 til 13 ár, og bólkurin 14-18 ár. Býtið millum gentur og dreingir er soleiðis, at tað eru nakað fleiri dreingir enn gentur í yngra bólkinum, sum samsvarar væl við, at gentur, ið hava trupulleikar í hesum aldrinum eru heldur stillari enn dreingir, sum ofta eru lættari at fáa eyga á. Tó er vert at leggja til merkis, at tá vit tosa um eldra aldursbólkin, tey 14 til 18 ára gomlu, so eru fleiri gentur enn dreingir nú, ið gerast barnaverndarmál. Okkurt bendir tí á, at genturnar eru eldri, tá teirra trupulleikar gerast sjónligir. Helst hava gentur eisini lættari við at søkja sær hjálp enn dreingir í tannáringarárunum.

Bólkurin 0-6 ár er minni enn áðurnevndu bólkar. Hetta samsvarar eisini við töl frá øðrum Norðanlondum, har tað er ein eyðkendur trupulleiki, at børnini gerast ov gomul, áðrenn trupulleikarnir gerast sjónligir. Tí kann sigast, at hjálpin verður helst sett ov seint inn. Hetta er óheppið og nakað, sum vit eiga at leggja okkum eftir at broyta, tí tíðin er sera avgerandi í einum barnaverndarmáli.

2. Hvussu byrja barnaverndarmálini

Barnaverndarlógin fevnir sambært lógarviðmerkingunum bert um børn, ið liva undir viðurskiftum, sum skaða teirra heilsu og menning.

Við nýggju barnaverndarlógini ynskti lóggevarin, at barnaverndartænasturnar skuldu fáa móguleika at savna sína orku, um tey børn í samfelagnum, sum hava tørv á stuðli og hjálp. Tí fevnir barnaverndarlógin ikki um trivnaðin hjá børnum yvirhøvur, og fevnir heldur ikki um brekað børn uttan so, at tey liva undir umstøðum, sum skaða teirra heilsu og menning.

Fyri at tryggja, at barnaverndartænasturnar fáa kunnleika um børn, sum liva undir viðurskiftum, ið ikki eru nøktandi, er fráboðanarskylda ásett í barnaverndarlógini.

Lógin um barnavernd er sera greið, tá talan er um fráboðan. Øll hava skyldu at boða myndugleikunum frá, um tey hava kunnleika um børn, ið eru fyri misrøkt. Lógin sigur, at øll hava fráboðanarskyldu, men skilur tó ímillum vanliga borgaran, ið kann verða ónavngivin, og tann, sum í starvi sínum hevur við børn at gera. Í seinna førinum er kravið, at fráboðanin skal verða navngivin.

Fráboðanarskyldan í Barnaverndarlógini:

§ 14. Øll, sum í starvi sínum hava við børn at gera, og sum í hesum sambandi fáa kunnleika til viðurskifti, sum krevja, at komið verður uppí eftir hesi lóg, hava skyldu til navngivin at boða barnaverndartænastuni frá hesum. Fráboðanarskyldan sambært hesum stykki verður sett fram um ásetingarnar í øðrum lógum um taginarskyldu í viðkomandi yrkjum.

Stk. 2. Tann, ið fær kunnleika til, at foreldur ella annar uppalari t.d. misrøkir, meinslar, misnýtir ella handfer barn soleiðis, at álvarsamur vandi er fyri tess sálarligu ella likamligu heilsu ella búning, hevur skyldu at boða avvarðandi barnaverndartænastu frá hesum. Fráboðarin kann vera ónavngivin.

Stk. 3. Fráboðast skal eisini viðvíkjandi kvinnum, ið eru við barn, tá ið mett verður, at tørvur er á stuðli sambært hesi lóg, t.d. vegna álvarsama rúsevnmisnýtslu, sálarsjúku ella sálartrupulleikar.

Stk. 4. Barnaverndartænastan skal sum skjótast, og seinast innan eina viku, ganga ígjøgnum innkomnar fráboðanir og meta um, hvørt kanningar skulu setast í verk sambært hesi lóg, sí §§ 45 og 49.

Ein fráboðan sambært hesi grein merkir ikki, at barnaverndartænastan hevur skyldu at seta fyriskipanir í verk. Barnaverndartænastan hevur bert skyldu at kanna og upplýsa málið, og um komið verður fram til, at tað ikki er grundarlag fyri at seta fyriskipanir í verk, skal barnaverndartænastan onki gera.

Talva 4: Nýggj barnaverndarmál í 2010 í mun til barnatalið

Barnaverndarøki	Gentur	Dreingir	Íalt	Børn 0-21 ár	Mál í % av barnatali
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	35	36	71	6.653	1,1
Sosiala deild í Klaksvík	9	9	18	1.544	1,2
Sosiala deild í Runavík	14	6	20	2.010	1,0
Sosiala deild í Fuglafirði	4	7	11	487	2,3
Sosiala deild í Sunda Kommunu	10	17	27	1.090	2,5
Sosiala deild í Sandavági	4	3	7	1.523	0,5
Sandoyar Barnaverndartænasta	3	6	9	397	2,3
Sosiala deild á Tvøroyri	10	9	19	876	2,2
Barnaverndartæn. í Eysturkommunu	2	8	10	681	1,5
Suðuroyar Sunnara barnaverndartæn.	7	13	20	502	4,0
Alt landið	98	114	212	15.763	1,3

Talva 4 vísir, hvussu nógv nýggj barnaverndarmál eru skrásett í økjunum í 2010. Tilsamans eru skrásett 212 nýggj mál í árinum – 114 dreingir og 98 gentur. Samlaða talið av nýggjum málum í mun til barnatalið í øllum landinum var 1,3%.

Fýra tey størstu økini, sum hava fleiri enn 1500 børn, hava lutfalsliga færri nýggj mál í 2010 í mun til landið sum heild. Hini seks økini, við færri enn 1500 børnum, hava lutfalsliga fleiri nýggj mál í 2010.

Talva 5: Hvør fráboðar. 2010

Fráboðari	Íalt	%-býti
Heilsufrøðingur	38	20,7
Foreldur	37	20,1
Skúli	26	14,1
Løgreglan	19	10,3
Dagstovnar, frítíðarskúli og dagrøkt	11	6,0
Annað barnaverndarøki	10	5,4
Familja - onnur enn foreldur	8	4,3
Psykiatrisk depilin	8	4,3
Jarðamóður og lækni	6	3,3
Onnur	21	11,4
Í alt	184	100,0

Talva 5 vísir, at tann fakbólkurin, sum fráboðar oftast eru heilsufrøðingar.

Á talvuni sæst, at 37, svarandi til fimta hvørt barnaverndarmál byrjar við, at foreldrini sjálvi venda sær til barnaverndartænasturnar, og tá er útgangsstøðið nógv betri at gera mun, enn tá hjálpin og vegleiðingin verður tvungin.

Talva 6: Orsökir til at mál byrja, trupulleikar hjá barni. 2010

Orsök	Gentur	dreingir	Íalt	%-býti
Kensluligir trupulleikar	20	17	37	14,3
Trupulleikar í skúlanum	16	21	37	14,3
Atferðar- og/ella tillagingartrupulleikar	11	22	33	12,7
Hjúnarskilnaður	8	17	25	9,7
Ógvuslig misljóð/disharmoni í heiminum	8	12	20	7,7
Trupulleikar í frítíðini	5	9	14	5,4
Kriminellur atburður	2	11	13	5,0
Umsorganarsvik	6	7	13	5,0
Seinment/Sálarlig sjúka	4	6	10	3,9
Talutrupulleikar	1	8	9	3,5
Kynsligur ágangur	7	2	9	3,5
Harðskapur ella hóttan um harðskap	2	7	9	3,5
Heilsuviðurskifti	1	7	8	3,1
Sjálvoyðandi atburður	6	1	7	2,7
Onnur tekin	4	11	15	5,8
Íalt	101	158	259	100,0

Barnaverndarstova Føroya og barnaverndartænasturnar meta, at tað hevur áhuga at skráseta, hvørjar trupulleikar teir ymsu fakkbólkarir síggja hjá børnunum, tá tey fráboða eitt nýtt mál. Royndirnar hjá barnaverndartænastunum eru tær, at tað er ikki altíð er tað, málið byrjar við, sum er kjarnutrupulleikin í málinum, tá kanningarnar av málinum eru lidnar.

Á talvu 6 sæst, at bólkarir “Kensluligir trupulleikar” og “Trupulleikar í skúlanum” eru størstu bólkarir. Í fyrra bólkinum er talið á dreingjum nakað lægri enn talið á gentum, nevniliga ávíkavist 17 dreingir og 20 gentur. Eisini bólkurin “Trupulleikar í skúlanum” er stórur, men har er býtið millum gentur og dreingir øvugt. Har er bólkurin við dreingjum nevniliga størri við 21 dreingjum, mótvegis 16 gentum. Tá talan er um fráboðanir um kriminellan atburð, bítur ein merki í, at talan er einamest um dreingir.

Tá tosað verður um umsorganarsvík í barnaverndarhøpi, verður tosað um børn, hvørs foreldur ikki megna dagligu umsorganina fyri barninum. Úrslitið av tí kann verða, at børn fáa sálarlig og kropslig mein. Hetta kann til dømis vísa seg á tann hátt, at børnini ikki hava ein skipaðan gerandisdag, ella neyðugar fysiskar karmar, og kann eisini síggjast aftur í, at børnini ikki eru nøktandi klødd, ikki hava nøktandi matpakka, ikki koma í song til tíðina, eru kensluliga illa fyri ella hava sjálvoyðandi atburð o.s.fr.

Talva 7: Orsökir til at mál byrja, trupulleikar hjá foreldrum. 2010

Orsök	Gentur	Dreingir	Íalt	%-býti
Hjúnarskilnaður	16	18	34	19,7
Ógvuslig misljóð/disharmoni í heiminum	9	19	28	16,2
Kensluligir trupulleikar	13	9	22	12,7
Misnýslutrupulleikar	13	7	20	11,6
Sálarlig sjúka	7	6	13	7,5
Umsorganarsvík	4	8	12	6,9
Heilsuviðurskipti	3	7	10	5,8
Seinmentur - intellektuellar forðingar	3	5	8	4,6
Væntandi netverk	2	4	6	3,5
Kynsligur ágangur	3	1	4	2,4
Harðskapur ella hóttan um harðskap	1	3	4	2,3
Deyði	2	1	3	1,7
Onnur tekin	4	5	9	5,2
Íalt	80	93	173	100,0

Tá barnaverndartænasturnar skráseta orsökirnar til, at barnarvendarmálið byrjar, er hjúnaskilnaður og trupulleikar í heiminum millum foreldur teir báðir størstu bólkarnir. Barnaverndartænasturnar hava seinastu árin staðfest, at tær oftari og oftari verða partur í málum, tá foreldur fara hvør til sítt.

Eisini bólkurin, har foreldrini hava misnýslutrupulleikar er stórur, og ofta er talan bæði um misnýtslu og sálarligar trupulleikar. Barnaverndartænasturnar royna tá, at samskipa arbeiðið teirra við onnur fakfólk, sum hava serkunnleika og vitan um misnýtslu og sálarliga sjúkur.

3. Fígging – kostnaður av barnavernd

Áðrenn barnaverndarlógin kom í gildi, var tað sambært barnaforsorgarlógini, barnaverndarnevndirnar, sum tóku avgerð í barnverndarmálum, meðan landið rindaði útreiðslurnar av málunum. Eitt av endamálunum við nýggju lógini var, at fáa greitt fíggjarligt ábyrgdarbýtið millum land og kommunur á barnaverndarøkinum. Lógin ásetur tí, at kommunurnar bera kostnaðin av tí fyrirbyrgjandi partinum av barnverndarøkinum, og tá børn verða sett til fosturs, meðan landið ber útreiðslurnar, tá børn verða umsofnaryvirtikin og fara á viðgerðarstovn, men kommunurnar gjalda brúkaragjald.

Talva 8: Kostnaður av barnaverndarøkinum pr. íbúgva (tús.kr), 2010

Barnaverndar øki	Fólkatal	Kostnaður (tús. kr.)	Kostnaður pr. Íbúgva (kr.)
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	19.881	13.616	685
Sosiala deild í Klaksvík	5.061	4.069	804
Sosiala deild í Runavík	5.999	1.996	333
Sosiala deild í Fuglafirði	1.538	840	546
Sosiala deild í Sunda Kommunu	3.112	1.414	454
Sosiala deild í Sandavági	4.799	3.479	725
Sandoyar Barnaverndartænasta	1.377	1.062	771
Sosiala deild á Tvøroyri	3.068	1.390	453
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	1.929	262	136
Suðuroyar Sunnara barnaverndartænasta	1.692	1.118	661
Alt landið	48.456	29.246	604

Í 2010 kostaði Barnaverndarøkið 29,2 mió. kr. samlað fyri allar kommunalu barnaverndartænasturnar.

Kostnaðurin pr. íbúgva var í miðal fyri landið kr. 604, meðan hann fyri Tórshavn var kr. 685 pr. íbúgva. Eisini Klaksvík, Sandavágur, Sandoy og Suðuroyar Sunnara barnaverndartænasta liggja omanfyri landsmiðaltalið í kostnaði. Barnaverndartænasturnar í Runavík, Fuglafirði, Sunda kommunu, Tvøroyri og Eysturkommunu lógu undir landsmiðaltalið.

Í kostnaðinum er ikki íroknað løn til starvsfólk í umsitingunum í barnaverndartænastunum, samsýning til barnaverndarnevndirnar og kostnaðurin av rakstrinum av Barnaverndarstovu Føroya.

Talva 9: Kostnaður av barnaverndarøkinum pr. mál, 2010

Barnaverndar øki	Tal av málum	Kostnaður í tús. kr.	Kostnaður pr. mál (kr.)
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	288	13.616	47.278
Sosiala deild í Klaksvík	81	4.069	50.235
Sosiala deild í Runavík	76	1.996	26.263
Sosiala deild í Fuglafirði	23	840	36.522
Sosiala deild í Sunda Kommunu	56	1.414	25.250
Sosiala deild í Sandavági	42	3.479	82.833
Sandoyar Barnaverndartænasta	30	1.062	35.400
Sosiala deild á Tvøroyri	54	1.390	25.741
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	22	262	11.909
Suðuroyar Sunnara barnaverndartænasta	28	1.118	39.929
Alt landið	700	29.246	41.780

Talva 9 vísir, hvussu nógv hvørt barnaverndarmál kostar í miðal. Fyri landið alt kostar hvørt barnaverndarmál sambært talvuni 41.780 kr í miðal. Her eru serliga tvey øki, sum fella í eyguni: Sandavágs økið, sum hevur tvífalt so nógv útreiðslur fyri hvørt málið í mun til miðal fyri alt landið. Hinvegin hevur Eysturkommuna bert ein góðan fjórðing av útreiðslum fyri hvørt málið í mun til miðal fyri alt landið.

Talva nr. 10: Kostnaður av Barnaverndarøkinum, býtt á nýtslu, tús. kr. 2010

Barnaverndarøki	Fostur og umlætting	§ 15 fyriskipanir	Stovns-útreiðslur	Íalt
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	6.979	1.289	5.348	13.616
Sosiala deild í Klaksvík	1.623	1.821	625	4.069
Sosiala deild í Runavík	593	1.060	343	1.996
Sosiala deild í Fuglafirði	734	75	31	840
Sosiala deild í Sunda Kommunu	477	656	281	1.414
Sosiala deild í Sandavági	1.897	1129	453	3.479
Sandoyar Barnaverndartænasta	473	589	0	1.062
Sosiala deild á Tvøroyri	370	1020	0	1.390
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	0	186	76	262
Suðuroyar Sunnara barnaverndartænasta	724	377	17	1.118
Íalt	13.870	8.202	7.174	29.246

Ein lítil helvt av samlaðu útreiðslunum fer til Fosturforeldraskipanina, meðan ein góður fjórðingur fer til tær fyrirbyggingar, ella sonevndu §15 fyriskipanirnar, og ein fjórðingur til stovnsútreiðslur. Hetta er sama býtið sum sást fyri 2009, tó eru útreiðslurnar til fyrirbygging eitt sindur hægri fyri 2010 í mun til hinar báðar bólkarnar.

Talva 11: Stovnsútreiðslur 2010

Útreiðsluslag	tús. kr.
Brúkaragjald	1.714
Bú-og viðgerðarstovnar	857
Eftirskúlar	3.954
Skúlagongd í Føroyðum	133
Stovnsútreiðslur uttanlands	502
Útreiðslur í sambandi við samveru	14
Íalt	7.174

Tá talan er um ung, sum ikki trívast, og foreldrini ikki longur megna uppgávuna, er ein góð fyriskipan at senda børnini á eftirskúla eitt tíðarskeið. Tá børnini hava tørv á viðgerð, er tó neyðugt at senda tey á viðgerðarstovn. Tá kann eftirskúli ikki nýtast sum fyriskipan. Kostnaðurin at senda børn á viðgerðarstovn er ein landsútreiðsla, men barnaverndartænasturnar rinda eitt brúkaragjald, sum Almannamálaráðið, sambært kunngerð, ásetur árliga.

Talva 12: Fosturforeldraskipanin. Kostnaður 2010

Útreiðsluslag	tús. kr.
Samsýning til fostur/umlættingarforeldur	11.652
Vistarhald/klæðir	1.123
Stovnan og útbúnaður	14
Stovnsgjald aðrar kommunur	382
Lummapeningur til barnið	194
Annar kostnaður í sambandi við fosturupphald	359
Íalt	13.724

Nógv tann stórsti parturin av útreiðslunum til Fosturforeldraskipanina er samsýning til fosturforeldur. Støddin á samsýningini til fosturforeldur verður ásett í kunngerð frá Almannamálaráðnum og við atliti til, hvussu krevjandi uppgávan er. Her verður millum annað tikið hædd fyri aldri á barni, og um møgult er, at hava annað arbeiði eisini.

Tað er Fosturforeldraskipanin, sum veitur fosturforeldrum ráðgeving. Hetta verður gjørt við regluliga at skipa fyri fakligum skeiðum og útbúgving til fosturforeldur. Fosturforeldraskipanin hevur eisini fastar supervísjónsbólkar fyri fosturforeldur. Harumframt er møguleiki at fáa ráðgeving og supervísjón hjá sálarfrøðingi og familjuráðgeva á Barnaverndarstovuni eftir tørvi.

Talva 13: BVL §15 - fyrirbyrgjandi fyriskipanir. Kostnaður 2010

Útreiðsluslag	tús. kr.
Arbeiðsroynd	331
Familjuviðgerð	1.280
Fíggarligur stuðul	297
Kontaktpersónar	160
Løn til stuðlar	944
Pedagogisk fríðpláss	310
Persónligur ráðgevi hjá barni	157
Sálarfrøðilig hjálp	838
Sálarfrøðilig kanning	262
Sjúku-/misnýtsluviðgerð	30
Sosialt ansingarpláss	688
Stuðul á stovni	499
Stuðul í heiminum	1.818
Stuðul í skúlanum	55
Útreiðslur í sambandi við stuðulstiltak	264
Útreiðslur í sambandi við frítíðarvirksemi	20
Útreiðslur útbúgvingar-/arbeiðspláss	251
Íalt	8.203

Talvan vísir, at størstu útreiðslupostarnir eru til familjuviðgerð, løn til stuðlar, stuðul í heiminum og útreiðslur til sálarfrøðiliga hjálp. Møguleikarnir at veita børnum og familjum hjálp eftir barnaverndarlógini eru nógvir. Á talvuni sæst, yvirlit yvir ymiskar fyriskipanir. Høvuðsreglan er, at so leingi tað gagnar barninum, so er grundarlag fyri eini fyriskipan.

Fyribyrgjandi fyriskipanirnar sambært § 15 í barnaverndarlógini eru størsti parturin av barnaverndararbeiðinum. Einans, tá ikki er møguligt við fyribyrgjandi fyriskipanunum at geva einum barni ella familju nøktandi hjálp, kann verða farið víðari til aðrar og meira víðgongdar fyriskipanir. Slíkar fyriskipanir kunnu m.a. verða at seta barnið heiman í fosturheim ella á stovn. Flestu avgerðir, um at flyta barnið úr heiminum, verða tiknar við samtykki frá foreldrimum. Hóast samtykki er fingið til vega, skal málið leggjast fyri Høvuds barnaverndarnevdina til støðutakan. Hetta er fyrst og fremst orsakað av, at tað við nýggju barnaverndarlógini var mett neyðugt at styrkja rættartrygdina hjá børnum og foreldrum.

4. Fosturforeldraskipanin

Kommunurnar stovnsettu eina fosturforeldraskipan fyri alt landið, tá tær settu Barnaverndarstovu Føroya á stovn í 2006. Fosturforeldraskipanin er ein týðandi partur av virkseminum á Barnaverndarstovuni.

Tá umstøðurnar í heiminum eru soleiðis, at tað ikki ber til hjá einum barni at verða búgvandi heima, verður kannað, um barnið kann setast í eina fosturfamilju. Atlit skulu fyrst takast til, um næstrarfólk kunnu góðkennast sum fosturfamilja.

Eitt fosturheim sambært barnaverndarlógini er at skilja, tá ið eitt barn verður sett heiman í eitt annað heim, har fosturforeldur hava umsorgan fyri tí í styttri ella longri tíðarskeið. Talan kann m.a. vera um umlætting, bráðfeingis fosturheim, og fosturheim, har børn verða sett fyribils ella varandi til fosturs.

Eitt barn kann setast til fosturs, tá ið:

- 1) foreldrini samtykkja, at barnið verður sett í fosturheim,
- 2) barnið ongan verja hevur,
- 3) barnið fyribils er undir barnaverndarnevndarinnar umsorgan uttan foreldranna samtykki.

Barnaverndarstova Føroya, Fosturforeldraskipanin, fær frá barnaverndartænastunum upplýsingar um barnið, og hvønn tørv barnið hevur, og skal so finna ta røttu familjuna til barnið.

Fosturforeldraskipanin hevur í løtuni 94 fosturfamiljur, sum eru góðkendar, og sum hava børn til fosturs, ella eru tilreiðar at taka í móti børnum til fosturs ella umlætting.

Umráðandi er at finna eina familju, sum hóskar best til tað einstaka barnið

Fosturforeldraskipanin hevur tí fleiri fosturfamiljur í skipanini, sum enn ikki hava børn. Tað kunnu vera ymisk viðurskifti, sum gera, at tað einstaka barnið ikki hóskar til hesar fosturfamiljur.

Eisini eru fleiri fosturfamiljur, sum verða nýttar til fleiri fyriskipanir. Til dømis, tá talan er um systkin, ella tá tað snýr seg um umlættingarfamiljur, sum hava fleiri børn í styttri tíðarskeið í senn.

Í 2010 komu 11 nýggjar umsóknir inn til Fosturforeldraskipanina. Av hesum var bert ein, sum ikki varð góðkend.

Talva 14: Tal av børnum til fosturs 31. desember 2010 – býtt eftir aldri

Barnaverndarøki	0 til 6 ár	7 til 13 ár	14 til 18 ár	19 til 20 ár	Tils.
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	5	12	6	0	23
Sosiala deild í Klaksvík	2	0	0	0	2
Sosiala deild í Runavík	0	1	2	0	3
Sosiala deild í Fuglafirði	0	2	1	0	3
Sosiala deild í Sunda Kommunu	0	1	0	0	1
Sosiala deild í Sandavági	1	1	2	1	5
Sandoyar Barnaverndartænasta	0	1	1	0	2
Sosiala deild á Tvøroyri	1	0	1	0	2
Barnaverndartæn. í Eysturkommunu	0	0	0	0	0
Suðuroyar Sunnara barnaverndartæn.	2	0	1	0	3
Alt landið	11	18	14	1	44

Tórshavnar barnaverndartænasta hevði um ársskiftið 2010/2011, 23 børn, sum vórðu sett til fosturs. Av hesum var størsti bólkurin tey 7-13 ára gomlu, sum var tvífalt so stórir sum tey 0-6 ára gomlu og tey 14-18 ára gomlu. Orsøkin er helst tann, at tað gongur nakað av tíð, áðrenn staðfestast kann, at eitt barn ikki kann verða verandi í heiminum. Tí verða børnini ofta eldri enn 6 ár, tá tey verða sett heiman. Tá børnini eru eldri enn 13 ár, kann verða sera trupult, at fáa tey at fella til í eini fosturfamilju, og tí er fyriskipanin at seta børn til fosturs ikki so nógv nýtt til eldri børn.

Talva 15: Tal av børnum til fosturs 31. desember 2010 - býtt eftir aldri og kyni

Barnaverndarøki	0 til 6 ár		7 til 13 ár		14 til 18 ár		19 til 20 ár		Tilsamans	
	D	G	D	G	D	G	D	G	D	G
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	4	1	8	4	1	5	0	0	13	10
Sosiala deild í Klaksvík	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Sosiala deild í Runavík	0	0	0	1	1	1	0	0	1	2
Sosiala deild í Fuglafirði	0	0	2	0	1	0	0	0	3	0
Sosiala deild í Sunda Kommunu	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sosiala deild í Sandavági	0	1	0	1	0	2	0	1	0	5
Sandoyar Barnaverndartænasta	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1
Sosiala deild á Tvøroyri	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Suðuroyar Sunnara barnaverndartænasta	1	1	0	0	0	1	0	0	1	2
Alt landið	5	6	10	8	4	10	0	1	19	25

Býtið millum dreingir og gentur, sum eru sett til fosturs, er rættiliga javnt fyri alt landið, nevnliga 19 dreingir og 25 gentur. Aftur her síggja vit, at dreingirnir eru nakað yngri enn genturnar, tá teir verða settir til fosturs.

Talva 16: Tal av börnum til umlætting 31. desember 2010 – býtt eftir aldri

Barnaverndarøki	0 til 6 ár	7 til 13 ár	14 til 18 ár	19 til 20 ár	Tils.
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	7	11	5	0	23
Sosiala deild í Klaksvík	4	7	0	0	11
Sosiala deild í Runavík	0	1	0	0	1
Sosiala deild í Fuglafirði	0	0	0	0	0
Sosiala deild í Sunda Kommunu	0	1	1	0	2
Sosiala deild í Sandavági	0	1	3	1	5
Sandoyar Barnaverndartænasta	1	1	0	0	2
Sosiala deild á Tvøroyri	2	2	0	0	4
Barnaverndartæn. í Eysturkommunu	0	0	0	0	0
Suðuroyar Sunnara barnaverndartæn.	0	0	0	1	1
Alt landið	14	24	9	2	49

Tá ið viðurskiftini í heiminum ella hjá barninum eru soleiðis, at ikki er neyðugt at seta tey til fosturs, men kortini hava tørv á umlætting, kunnu börnini koma í eina fosturfamilju til umlætting. Hetta merkir, at tey í styttri tíðarskeið búa hjá fosturfamiljuni, men eru ikki umsorganaryvirtikin, og foreldrini hava framvegis foreldramyndugleikan og ábyrgdina av börnunum.

Mest vanligu er, at börnini eru eitt ella tvey vikuskifti um mánaðin til umlætting, men talan kann eisini verða um eitt ávíst tíðarskeið, meðan foreldrini eitt nú fáa viðgerð fyri misnýtslu ol.

Ætlanin við umlætting er, at geva börnum og foreldrum nýggja orku. Koma börnini frá eini familju, sum ikki er so vælverkandi á øllum økjum, kunnu tey síggja og kenna seg sum part av eini vælverkandi familju, sum kann geva teimum umsorgan og upplivingar. Nógvar umsóknir koma frá barnaverndartænastunum um at finna fosturfamiljur og umlættingarfamiljur til fyriskipanir, ið settar verða í verk.

Tað er sera trupult at finna fosturfamiljur til umlættingarfyriskipanir. Hetta er eitt sera orku- og tíðarkrevjandi arbeiði fyri fosturforeldraskipanina. Tað, at finna eina fosturfamilju til eitt barn, sum skal í umlætting, kann ofta viðføra, at fosturforeldraskipanin skal vitja fleiri fosturfamiljur, áðrenn rætta fosturfamiljan verður funnin.

Umlætting er ein sjálvboðin fyribyrgjandi fyriskipan, skilt á tann hátt, at barnið ella familjan kann broyta meining eftir, at fosturfamiljan er funnin og ikki ynskja umlætting kortini. Møguligt er ikki at seta í verk umlætting uttan samtykki frá tí foreldrinum, sum hevur foreldramyndugleikan.

Talva 17: Tal av børnum til umlætting 31. desember 2010 – býtt eftir aldri og kyni

Barnaverndar øki	0 til 6 ár		7 til 13 ár		14 til 18 ár		19 til 20 ár		Tilsamans	
	D	G	D	G	D	G	D	G	D	G
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	6	1	7	4	2	3	0	0	15	8
Sosiala deild í Klaksvík	2	2	6	1	0	0	0	0	8	3
Sosiala deild í Runavík	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sosiala deild í Fuglafirði	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiala deild í Sunda Kommunu	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1
Sosiala deild í Sandavági	0	0	0	1	1	2	0	1	1	4
Sandoyar Barnaverndartænasta	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0
Sosiala deild á Tvøroyri	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2
Barnaverndartæn. í Eysturkommunu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Suðuroyar Sunnara barnaverndartæn.	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Alt landið	10	4	15	9	4	6	0	1	29	20

Fyriskipanin umlætting verður mest nýtt til aldursbólkin 7- 13 ára gomul. Um ársskiftið 2010 vóru munandi fleiri dreingir enn gentur til umlætting. Tórshavnar barnaverndartænasta hevur nógv flest børn í umlætting, meðan summar barnaverndartænastur onki barn høvdu til umlætting um ársskiftið 2010/2011.

5 . SSP- skipanin

Í 2008 fekk Barnaverndarstova Føroya nýggjar avbjóðingar við tað, at SSP ráðgevingin skuldi verða partur av virkseminum á Barnaverndarstovu Føroya.

SSP hevur skrivað eina sjálvstøðuga frágreiðing, “*SSP lítur aftur um bak – og gongur framá*”. Hendan kann lesast á á heimasíðuni www.bvs.fo.

6. Mannagongd og bakgrund

Tann 1. januar 2006 kom nýggja barnaverndarlógin í gildi, og við henni varð Barnaverndarstova Føroya sett á stovn. Uppgávan hjá Barnaverndarstovu Føroya er m.a.:

- at umsita fosturforeldraskipanina
- at veita barnaverndartænastum og samdøgursstovnum holla vegleiðing og ráðgeving
- at virka sum ráðgevi hjá Landsstýrinum á barnaverndarøkinum
- at styrkja og samskipa barnaverndarøkið
- og at fáa til vega hagtøl og skipa fyri gransking og menning av økinum.

Síðan Barnaverndarstova Føroya varð sett á stovn, hevur verið arbeitt miðvíst við at fáa til vega hagtalstilfar. Byrjað var við fyrst at savna inn tilfar manuelt frá øllum barnaverndartænastunum í landinum.

Barnaverndarstova Føroya hevur síðan, í tøttum samstarvi við barnaverndartænasturnar, ment eina elektroniska hagtalsskipan, sum tøluni í hesi frágreiðing eru tikin úr.

Barnaverndartænasturnar inntøppa í hagtalsskipanina upplýsingar um tey barnaverndarmál, tey hava, m.a. hvørjar fyriskipanir verða settar í verk, hvørjir trupulleikar eru, og hvør kostnaðurin í tí einstaka

barnaverndarmálinum er. Í hagtalsskipanina verða teir upplýsingarnir inntøppaðir, sum barnaverndartænasturnar saman við Barnaverndarstovu Føroya hava mett vera av týðningi fyri at fáa innlit í barnaverndarøkið í Føroyum. Í hagtalsskipanini eru nógv fleiri upplýsingar inntøppaðir enn henda frágreiðing leggur fram.

Tá talan er um barnaverndarmál, er talan um sera privatar og viðkvæmar upplýsingar, umframt revsiverd viðurskifti. Dátueftirlitið hevur, við heimild í § 35, stk. 1, smb. § 9, stk. 1 og § 10, stk.1 í persónsupplýsingarlógini, givið loyvi til, at Barnaverndarstova Føroya kann viðgera viðkvæmar persónsupplýsingar í tilknýti til hagtalsskipanina hjá Barnaverndarstovuni. Loyvið til viðgerðina av persónsupplýsingum, er treytað av, at ásetingarnar í løgtingslóg nr. 73 frá 8. mai 2001 um viðgerð av persónsupplýsingum, við seinni gjørdum broytingum, og kunngerð nr. 28 frá 27. februar 2003 um trygd í samband við persónsupplýsingar, verða hildnar.

Endamál

Endamálið við hagtalsskipanini er at betra um grundarlagið fyri avgerðum á barnaverndarøkinum.

Umframt hetta, hevur hagtalsskipanin eisini til endamáls at geva leiðslunum, ið vara av barnaverndarøkinum í Føroyum eina mynd av støðuni í einstøku barnaverndartænastunum við atliti til menning og betran. Upplýsingarnar í hagtalsskipanini kunnu eisini nýtast sum grundarlag hjá kommununum, tá tær leggja til rættis kommunalpolitikkin.

Tá barnaverndarlógin varð sett í gildi 1. januar 2006, fingur allar barnaverndartænastur í landinum skyldu at lata upplýsingar um barnaverndarmál til Barnaverndarstovu Føroya. Barnaverndarstovan hevur ábyrgdina av hagtalsskipanini og hevur saman við KT-tænastuni hjá Tórshavnar kommunu sett upp eina tryggja KT-skipan. Tann barnaverndartænastan, sum hevur eitt barnaverndarmál, hevur skyldu til at skráseta málið og tær hendingar, sum eru í málinum til Barnaverndarstovu Føroya. Til allar skrásetingar verður P-talið hjá barninum nýtt. Umframt at skráseta viðurskifti hjá barninum, verða eisini skrásettar upplýsingar um tann, ið hevur foreldramyndugleikan yvir barninum.

Trygd

Nógv verður gjørt burturúr, at hagtalsskipanin hjá Barnaverndarstovu Føroya skal vera so trygg sum møguligt fyri at tryggja, at skrásettu upplýsingarnar ikki koma óviðkomandi í hendi. Upplýsingarnar í hagtalsskipanini kunnu einans nýtast til hagtals- og vísindalig endamál.

Hagtalsskipanin er m.a. tryggjað við einari trygdarvátan og eini kryptering í sambandi við ta elektronisku flytanina av data. Harumframt er dataviðgerðin fevnd av tekniskum og umsitingarligum trygdarkrøvum, soleiðis, at hvørt einstakt starvsfólk, sum arbeiðir við hagtalsskipanini, hevur fleiri persónligar kotur til skipanina. Skrásett verður eisini, hvør er inni á skipanini og nær, og hvat skipanin verður nýtt til. Somuleiðis er stórus dentur lagdur á, at eisini starvsfólkini í einstøku barnaverndartænastunum vísa umhugsni og ansni í sambandi við hagtalsarbeiðið.

Óvissur

Barnaverndartænasturnar í landinum byrjaðu at inntøppa í hagtalsskipanina hjá Barnaverndarstovu Føroya í 2008. Av tí, at neyðugt var við eini royndartíð og upplæring fyri at tryggja, at skrásetingarnar verða gjørdar

á sama hátt í øllum barnaverndartænastunum, varð ikki ráðiligt at almannakunngera hagtøl úr skipanini í 2008. 2009 var fyrsta árið, at Barnaverndarstova Føroya nýtti upplýsingar úr elektronisku hagtalsskipanini. Sjálvt um hugt hevur verið gjølla eftir, at upplýsingar í skipanini eru rætt inntøppaðir, kann full vissa ikki gevast fyri, at ongin feilir eru í upplýsingunum. Fyri at tryggja, at upplýsingarnar í hesi frágreiðing eru rættar, er hendan frágreiðing send øllum barnaverndartænastunum til ummælis, gjøgnumgongd og góðkenning, áðrenn hon er almannakunngjørd.

Barnaverdarstova Føroya 2011

Oddbjørg Balle, leiðari